

Vergaderjaar 2022–2023

36 256

Verslag van een werkbezoek aan Wenen door een delegatie van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken

Nr. 1

VERSLAG VAN EEN WERKBEZOEK AAN WENEN DOOR EEN DELEGATIE VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE ZAKEN VAN 7 TOT EN MET 9 SEPTEMBER 2022

Vastgesteld 29 november 2022

Een Kamerdelegatie bestaande uit leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken bracht van woensdag 7 tot en met vrijdag 9 september 2022 een werkbezoek aan de Oostenrijkse hoofdstad Wenen. De delegatie brengt hierbij beknopt verslag uit van dit werkbezoek. Het doel van het bezoek was om meer te leren over de unieke volkshuisvestelijke traditie van Wenen en tevens lering te trekken voor het Nederlandse beleid op het gebied van volkshuisvesting en ruimtelijke ordening. Hiertoe heeft de delegatie tijdens het werkbezoek niet enkel gesproken met parlementariërs, medewerkers van de gemeente Wenen, academici, projectontwikkelaars en architecten, maar tevens bezoeken gebracht aan wijken als Sonnwendviertel en Biotope City.

Voorafgaand aan het vertrek is een deel van de delegatie ter voorbereiding in gesprek gegaan met de plaatsvervangend Chef de Poste van de Oostenrijkse ambassade in Den Haag, de heer **Mourad Mahidi**, over het huidige politieke klimaat in Oostenrijk en de staatsinrichting van het land.

De delegatie bestond uit de leden **Klink** (ondervoorzitter commissie Binnenlandse Zaken, tevens delegatieleider, VVD), **Peter de Groot** (VVD), **Boulakjar** (D66), **Beckerman** (SP), **Nijboer** (PvdA), **Bromet** (Groen-Links), **Grinwis** (ChristenUnie) en **Den Haan** (Fractie Den Haan).

Woensdag 7 september 2022

Na aankomst werd een groot deel van de delegatie – twee leden van de delegatie konden in verband met vertragingen bij het afreizen pas aansluiten bij het middagprogramma – ontvangen door de Nederlandse ambassadeur in Oostenrijk **Aldrik Gierveld**. Op de ambassade kregen de leden een briefing over de huidige politieke situatie in Oostenrijk in het algemeen en Wenen in het bijzonder, de (bilaterale) betrekkingen, en een korte toelichting op het programma voor het bezoek. De delegatie is de

ambassadeur en zijn staf zeer erkentelijk voor de geboden ondersteuning voorafgaand aan en tijdens het werkbezoek.

Aansluitend is de delegatie ontvangen in het Oostenrijkse parlamentsgebouw door verschillende leden van het Lagerhuis (*Nationalrat*) en het Hogerhuis (*Bundesrat*), onder leiding **Andrea Holzner**. De bij het gesprek aanwezige leden waren afkomstig uit zowel de Commissie voor Bouw- en Volkshuisvesting, als uit de Bilaterale Parlementaire Benelux-groep. Verschillende zaken zijn in het gesprek aan de orde gekomen: stijgende bouwkosten, klimaatdoelen, verduurzaming van de gebouwde omgeving en verschillende vormen van wonen. Daarbij is ook benoemd dat de staatsinrichting van Oostenrijk een rol speelt in het beleid; het verschil tussen de stad Wenen en andere delen van het land is soms groot.

Begin van de middag is de delegatie op het stadhuis van Wenen ontvangen door **Waltraud Karner-Kremser**, lid van de Weense gemeenteraadscommissie Wonen. Daarnaast is gesproken met enkele medewerkers op het gebied van volkshuisvesting van de gemeente Wenen. In het gesprek stond het Weense beleid ten aanzien van volkshuisvesting en ruimtelijke ordening centraal en was alle ruimte om vragen te stellen wat het Weense beleid op dit vlak bijzonder maakt. Daarin kwam onder andere de aantrekkelijkheid van huren in de stad naar voren, hoe de toekenning van huurwoningen werkt, het feit dat de stad veel beleid heeft specifiek gericht op doelgroepen als ouderen. Ook is gesproken over uitdagingen van het bestaande systeem, bijvoorbeeld de bijbehorende kosten. De gesprekspartners benadrukte vooral dat het beleid gestoeld is op een wezenlijk andere manier van denken over dit onderwerp.

Aan het einde van de middag hebben de leden een rondleiding gekregen op de tentoonstelling *Wie wohnen wir morgen?* – het sluitstuk van zeven jaar onderzoek naar volkshuisvesting in de stad Wenen – door **Kurt Hofstetter**, hoofd van de Internationale Bouwtentoonstelling Wenen. Op deze tentoonstelling werd een duidelijk overzicht gegeven van verschillende huisvestingsprojecten die het gevolg zijn van jarenlang onderzoek.

Tot slot werd de eerste dag van het werkbezoek afgesloten met een werkdiner op de Nederlandse residentie, waar verder is gesproken met de ambassadeur over de bevindingen van de eerste dag.

Donderdag 8 september 2022

De delegatie is in de ochtend bij de woningbouwmaatschappij Buwog ontvangen door haar directeur **Andreas Holler**. Buwog is een internationale, private ontwikkelaar die van oudsher in (nauwe) samenwerking met de gemeente Wenen veel projecten ontwikkelt. Dit komt voort uit het feit dat het oorspronkelijk een bouwer was voor de federale overheid en in 2004 geprivatiseerd is. Volgens de heer Holler is het woonbeleid van de stad Wenen vooral succesvol door de goede mix van soorten huisvesting, de structuur van verschillende soorten bouwers – gemeente, corporaties en private partijen – en de stabiele langjarige visie op woningbouw, mede mogelijk door een stabiel en weinig veranderend gemeentebestuur.

Daarna heeft de delegatie een rondleiding gekregen in het Sonnwendviertel, een woonproject uit 2016 gericht op integratie en samenleven. Daartoe hebben de verschillende woongebouwen gemeenschappelijke ruimtes en zijn delen van de gebouwen ingericht voor kleine, lokale winkeliers. Dit vergroot de leefbaarheid van de wijk.

De leden van de delegatie hebben bij de lunch gesproken met verschillende gasten over het verschil in investeringsklimaat tussen Nederland en

Wenen/Oostenrijk. Bij de lunch waren aanwezig een medewerker van investeringsmaatschappij Collier, ontwikkelaar UBM en een vertegenwoordiger van de Oostenrijkse centrale bank.

Aansluitend is een bezoek gebracht aan *Biotope City*, een woonproject uit 2019 waar duurzaam wonen en toekomstbestendig bouwen centraal staan. Daarnaast is het project een uitwerking van het Weense sociale woningbeleid waarin verschillende doelgroepen bij elkaar wonen – koop en (sociale) huur maken onderdeel uit van het complex – en gebruik maken van dezelfde faciliteiten. De rondleiding werd verzorgd door **Walter Koch**, directeur van *Wohnbaugesellschaft Wien Süd*, de bouwer van het project, en **Helga Fassbinder**, de architect.

Tot slot heeft de delegatie een stadswarmtecentrale *Kraftwerk Simmering* bezocht, waar de leden meer geleerd hebben over de energievoorzieningen in Wenen en de werking van een dergelijke stadswarmtecentrale.

Vrijdag 9 september 2022

Verschillende leden hebben in de ochtend een bezoek gebracht aan de TU Wien, waar met professor **Ute Schneider** is gesproken over stadplanning en woningbouw in Wenen vanuit wetenschappelijk perspectief. Gezien haar eerdere werkervaring in Nederland kon zij goede vergelijkingen maken tussen beide landen.

Het bezoek aan Wenen is afgesloten met een rondleiding bij het Karl Marx Hof en een bezoek aan het bijbehorende museum, waar aandacht is besteed aan de geschiedenis van gemeentebouw in Wenen.

De voorzitter van de delegatie,
Klink

De griffier van de delegatie,
Honsbeek